

geleden, De dat allerlei lijk en zijn ad zijn, dat isen in de i, welke dit of in een en christe- oek geloof brijt hij.

at Dr Bui- : „Ik weet m, die van

ver op zijn ler waarop) dit boek. kunnen we : geeft Dr : „afmaak- noot in de geweest om eralisme te

A. Kuyper, gedwongen als Dr Bui- divinisitische en publiek Vrijzinnige, hopen daar tonen, dat bent, maar siteit desan- genomen, ip had van worden te oriënteerde Dr Buitent niet door maar door- principieel zeker felle o opperbest i, waar het preekt voor oekt tussen engt de za- Berkouwer

in, wanneer shoff staat, van de ken- oëzie — ten van God rtheerijking shoff, wan- dichten ge- ren? God? in de Waag- niet anders, hrijft: „Hoe le God ver- kent? Wat Zie ik het ap affreksel ver de her- me af, wat s, waarover

schijnt Bui- heid te heb- niet in over- le keper be-

voor negen de getrouwe Gelukkig is nius er even dat het half ang geleerd, r iets afwe- leze mensen

verk hier zo lde, was wel hadden we et haar vol- gelmatig op het Evange- lte van dat rkt als poli- zijn hoogste rhoden naar ben niet de leggen. Na- rde van hun er ook eens in de wetten d van gods- dingen mis- eggen. of op straat

schouwd" niet minstens even erg God in Zijn ere aan- tasten.

Dr Buitendijk blijkt, volgens zijn boek een aanhan- ger te zijn van Prof. Huizinga's „homo-ludens"-theo- rie. (Vóór het colere, de cultuurvorming, was er het ludere, het spel).

Zonder meer zou men hier al kunnen vragen: is de Calvinistische Vrije Universiteit al zo ver weg, dat zij leentjebuur moet gaan spelen bij de humanistische Leidse Universiteit, zelfs waar het de primaire be- ginselen van het Calvinisme betreft? Maar wanneer de recensent van „In de Waagschaal", de teksten, die Dr Buitendijk voor deze theorie aanvoert, citeert, kunnen we hem weer niet anders dan volkomen gelijk geven, wanneer hij hier spreekt van „bedenklijk bij- belgebruik".

Want ook wij kunnen hierin niets anders zien dan een aprioristisch benaderen van de Schrift. Men stelt eerst de theorie vast en gaat dan de Bijbelteksten op- zoeken, welke deze theorie zouden kunnen dekken met de autoriteit der Heilige Schrift.

Nu begrijpen we heel goed hoe Dr Buitendijk tot zijn sympathie voor de synthese gekomen is.

Men treft het gehele boek door, wat we zouden willen noemen, een soort „minderwaardigheidscom- plex". Wanneer hij op pag. 42 constateert: „Intussen verslaat de moderne kunst haar duizendtallen in de kring des Verbonds", dan is dat een klacht, die we als donkere en bittere ondertoon het gehele boek door

beluisteren kunnen. B.v. ook op pag. 66 komt dit heel sterk uit, wanneer hij geconstateerd heeft, dat na 1860 minder kunstenaars onder ons optreden, dan onder de niet-orthodoxe Christenen, zegt hij: „Hier past het ons ootmoedig schuld te belijden, dat ons ge- loof niet sterker is dan de zuigkracht en de suggestie van de wereld. Hier ligt onze roeping onszelf af te vragen, of we ons niet op een of ander punt moeten herzien: zit hier ergens wantrouwen tegenover een toch voorgoed ontkerstende cultuur, schuilt hier klein- geloof vanwege de gevaren, die aan die kant loeren? Dan zouden er dus vele artistiek begaafden voor Christus' kerk verloren gaan en dan beroven wij hen zelf van het onuitsprekelijk voorrecht: Jezus lief te hebben".

Deze onrust doortrilt het gehele boek en we zeg- gen er direct bij: er bestaat een heilige onrust zo goed als er een heilige rust bestaat. Maar wij menen, dat de onrust, welke dit boek deed geboren worden, zeker diep ernstig gemeend is, maar toch uit verkeerde bron ontsproten is.

Want de oorzaak van de terecht door hem gecon- stateerde apostasie, of afval, ligt niet in het antithe- tisch leven van de belijders der gereformeerde religie, maar juist in het hunkerend zoeken naar de synthese met deze wereld, die met al haar cultuur onder het oordeel ligt.

We willen daar graag in een volgend artikel nog iets van zeggen. R. v. R.

De plaats van onze kinderen naar

OPVOEDING EN ONDERWIJS

de Heilige Schrift*) I

„Gij kinderen", zo schrijft de apostel Paulus in Efeze 6:1, „zijt uw ouders gehoorzaam in de Here". Van deze tekst zou ik bij de behandeling van ons on- derwerp uit willen gaan. Vooreerst geven deze woor- den, gezien in het raam van heel de brief, ons een klaar inzicht in de plaats van onze kinderen naar de H. Schrift; in de tweede plaats geeft het verband, waarin de apostel deze woorden schrijft, ons een dui- delijk beeld van de bedoeling die de Here met onze kinderen, overeenkomstig de plaats die zij be- kleden in Zijn Schepping, heeft. Eén en ander bepaalt de taak, die ouders, jeugdleiders en -leidsters, on- derwijzers enz. in betrekking tot de kinderen op han- den is gelegd als medearbeiders Gods.

*

Eerst dan iets over die plaats als zodanig.

Blijkens het adres heeft Paulus genoemde brief gericht „aan de heiligen, die te Efeze zijn en gelovi- gen in Christus Jezus".

Voor de mensen, die op die betiteling aanspraak mogen maken, stalt hij in het eerste deel van zijn schrijven het verlossingswerk Gods door Jezus Chris- tus in zijn hemel-en-aarde omspannende betekenis uit. De apostel laat het daar echter niet bij. In het tweede deel van de brief, aanvangende bij hoofdstuk 4, wordt dezen heiligen en gelovigen hun, met dat werk Gods corresponderende en daaruit voortvloeiende, roeping op het hart gebonden. De gemeente wordt daarbij eerst in haar geheel en daarna in haar verschillende delen, naar onderscheiden plaats, taak en staat aan- gesproken. „Gij vrouwen", heet het dan (5:22), „Gij mannen" (vs 25), „Gij dienstknechten" (6:5), „Gij heren" (vs 9), maar ook „Gij kinderen" (6:1). Met andere woorden, tot die heiligen en gelovigen, die daar in Efeze en alom waar God Zijn Kerk vergadert,

*) Referaat, gehouden op het Congres van Gerefor- meerde Jeugdleiders en -leidsters te Birkhoven, op 26 December 1951.

gevonden worden, horen niet alleen de volwassenen, niet alleen de mannen, de vrouwen, de dienstknechten en de heren, daar horen ook de kinderen toe.

En hoe?

Als een groep, die er zowat bij aanhangt en die tenslotte dan ook nog z'n woordje krijgt, zoals do- minee af en toe ook eens een woordje voor de kinde- ren pleegt te hebben?

Allerminst!

Het merkwaardige is juist, dat de apostel de kin- deren aanspreekt midden tussen de volwassenen in: „Gij vrouwen, Gij mannen", schrijft hij, vervolgens: „Gij kinderen", om dan voort te varen tot het: „Gij dienstknechten, Gij heren". De kinderen hánge- er maar niet bij, ze horen erbij, voluit, voor alle honderd procenten.

Zo is 't hier, zo is 't de gehele Schrift door.

Ja zo ontwijfelbaar zeker is dit, dat, behalve ter verdediging en ter handhaving van de plaats der kinderen tegenover de aantasting ervan, er over die plaats niet eens in een aparte uiteenzetting wordt gesproken. Een dergelijke uiteenzetting moge er ge- geven worden over de positie van slaven, van Moabit en Kanaäniet, van vreemdeling en bijwoner, maar in betrekking tot de kinderen heb ik ze in alle plaatsen, die ik ben nagegaan, niet kunnen vinden.

Ze is ook niet nodig. De plaats van de kinderen staat vast. Ze staat vast met het verbond, dat de HERE met Adam, met „Mens" en daarmee met de mensheid oprichtte, dat Hij met Abraham en diens zaad vernieuwde, dat Hij tot degenen, die daar verre zijn, zovelen als de Here er toe roepen zal, uitbreidde. Met die der ouders is de positie en plaats der kinde- ren geregeld. Wat van die geldt, geldt van deze.

De Schrift — en het vergeten daarvan, of het voor- bijzien daaraan is op zo onnoemelijk veel ellende te staan gekomen — kent nu eenmaal geen massa in- dividuen, die, als individuen, dan ook elk voor zich gequalificeerd en in hun onderscheiden positie

En dat onderstreepte (gespatieerde) woordje, dat missen we hier, zolang geen Kerk is geïnstitueerd.

Wanneer we met deze bangelijke mensen spreken, lopen we gevaar, dat ze óf om onzentwille weer ko- men, maar niet omdat we hen tuchtrechtelijk konden vermanen, óf dat ze wel beloven te zullen komen, maar het toch niet doen, daar ze de politiekef meêr vrezen dan..... ja, dan wat?

Ons spreken is en blijft niet meer dan een „over- reden", maar kan nooit de kracht van een gebod krijgen.

Zo is er meer.

Hier IS geen besturende RAAD. Wel zijn we lid van de Kerk van Semarang, maar in de praktijk van elke dag ondervinden we dat een afstand van zo'n slordige 1000 km deze „papieren" indeling haast krachteloos maakt. Daarom wilden we zo heel graag, dat wij hier met elkaar een eigen gemeente hadden, met een eigen kerkeraad.

We hebben hierover veel nagedacht en gesproken, maar het laatste woord is nog niet gezegd, zodat ik nog niet kan vertellen, hoe dit opgelost zal worden. Mijn bedoeling is ook niet, dat u daar nu eens over gaat piekeren, maar wel dat u eens nadenkt over het volgende:

1. Wat is het heerlijk, dat er in het gezin, in de Kerk, in de gehele samenleving een GEZAG bestaat. Dat steunt de zwakken, weerhoudt de bozen, hand-

moeten aangewezen worden; nee, de Schrift kent met het éne verbond Gods slechts het éne volk Gods. Het laatste is met het eerste gegeven.

En tot het volk horen de volwassenen, daar horen ook de kinderen toe. Met de ouders zijn ze er in be- grepen.

En anders, anders mogen al die grote mensen een massa zijn, of een vereniging, of een club, of een cote- rie, of hoe je 't verder maar noemen wilt, maar een volk vormen ze niet. En dát wil de Here hebben.

Maar 't vreselijke is, dat men wel vandaag onze Konin- gin haar volk nog gunt, maar dat men met heel de atomistisch-individualistische verbondsbeschouwing, die de loten van de stam, de kinderen van de ouders scheidt, de HERE Zijn volk ontroofd. En wie Hem Zijn volk ontroofd, neemt Hem ook Zijn Koningchap af. Dat is trouwens de afgelopen jaren in de geeste- lijke politiek die werd uitgeoefend wel openbaar gewor- den.

Wat daar echter door gebroken en kapotgemaakt is, de plaats der kinderen, gefundeerd als ze is in het eeuwige verbond, en geopenbaard als ze is in het eeuwige Woord van God, is er niet door aangetast kunnen worden. Zij behoren tot, zijn een deel van het volk van God.

En hoe verlossend is het, dat naar de Schriften te mogen geloven. Daarmee zijn we van heel de ballast van een alle waarachtig leven verstikt subjectivis- me verlost. Maar dat niet alléén. Daarmee raken we ook nog een ander lastje kwijt, dat niet minder be- nauwend en drukkend is, de last n.l. van wat ik, bij gebrek aan beter woord, maar de „kinderziekte" noe- men wil. Het is geen ziekte waar de kinderen zozeer last van hebben, zij dreigen er alleen de dupe van te worden. Wie er aan lijden, het zijn degenen aan wie de zorg voor het kind is toevertrouwd, of die er zich mee bezig houden. Naar het kind hebben ze de eeuw, waarin we leven, genoemd. Rondom het kind hebben ze een literatuur in alle mogelijke genre en van col- legezaal tot huis-, tuin- en keukengebruik toe doen verschijnen en de boom wordt nog steeds hoe langer, hoe dikker. Ten behoeve van het kind hebben ze bu- reau's opgericht van de wieg tot aan de mondigheid toe. Ten bate van het kind hebben de conferenties geen einde en zijn de roepstemmen om vernieuwing niet van de lucht en de rapporten erover niet van tafel. Vóór het kind hadden we eens per jaar een serie postzegels, ván het kind hebben we ze sinds kort nu ook, en volwassenen gaan erom bij die kin- deren te koop. Het ontbreekt er nog aan, dat zij er bij te biecht gaan. Maar dat komt misschien ook nog. De jeugdgemeenteraden en jeugdparlementen zijn er tenminste al.

Je zou zo langzamerhand bang worden om kinde- ren onder je te krijgen en je moet al wel een heel bijzonder mens zijn om dat bijzondere wezen, dat de naam van kind draagt, en dat zo'n heel bijzondere aanpak en behandeling behoeft, op te kunnen voeren, en dan breng je er waarschijnlijk, ondanks een serie (populair geschreven) boekjes nog niets bijzonders van terecht. Als je 't tenminste geloven wilt en ook al door de kinderziekte bent aangedaan. En dat is allerminst denkbeeldig, de infectie houdt bij onze kring geen halt.

Maar gelukkig, de Schrift weet van al dat bijzon- dere niet af en wij hoeven en mogen er dus ook niet van weten. De kinderen zijn eenvoudig een deel van het volk des Heren, en als zodanig niets meer bijzon- der dan een ander deel, voor wie, als in een normaal en gezond huishouden, bij alle aandacht, die ze heb- ben, en bij alle zorg, die aan hen wordt besteed, toch heel geen aparte drukte wordt gemaakt.

Van het kind Mozes, — wat bijzonders z'n ouders er bij zijn geboorte in zagen — lezen we niet meer, dan dat z'n moeder het zoogde. Van Izak, dat bijzon-

haaft het recht, bouwt het Koninkrijk Gods.

2. De mensen hier kennen dat gezag niet. Kinderen worden verwend, opdat ze maar niet zullen huilen. En in een redevoering op de Philippijnen zei de Pre- sident van Indonesië: „Ik ben geen communist, maar als het Indonesische volk communistisch wenst te leven, dan veranderen we en worden het ook."

Misschien ziet u NU, waar het om gaat. Stel nog maar eens tegenover elkaar: Gezag en anarchie, tucht en dwang, Kerk en wereld, Koninkrijk Gods en het rijk van Satan.

En deze dingen ontmoeten elkaar dáár, waar de KERK komt.

En nu weet u, wie de eindoverwinning behalen zal. Eigenlijk reeds behaald heeft. En wat moeten we nu doen? Zal ik doen, wat een buddhiste uit India mij vroeg, toen we op weg waren naar Borneo: „Gaaf U toch niet die vriendelijke mensen in onrust brengen: ze leven zo heerlijk rustig in hun onwetendheid", of moeten we allemaal naar het afscheidswoord van de Heere Jezus luisteren, die óók gezegd heeft, dat Hij kwam om „vuur op de aarde te werpen", dat „alreeds ontstoken IS"?

Ik weet uw antwoord wel, en daarom vertrouw ik, dat ook onze lezers én thuis, én in de kerk zullen mee- bidden voor het KERKWERK op Soemba en Borneo en..... „voorzover de Heere daartoe roepen zal". Ngabang, Dec. '51. J. P. MOERKOERT.

dere kind bij uitstek, wordt geschreven, dat hij groot werd en werd gespeend. Het van de Here geboden kind Samuël krijgt dergelijke aantekening. En van het heilig kind Jezus horen we, dat Hij toenam in wijsheid en grootte — lichamelijk en geestelijk kwam hij dus tot ontwikkeling — en in genade bij God en de mensen. Hij was dus de Here steeds meer welgevallig en de mensen hielden hoe langer hoe meer van Hem.

Niets geen apartigheden, die ons worden vermeld. En waar we daar wel van horen, waar er iets bijzonders van wordt gemaakt, zoals Jacob van z'n zoon Jozef deed, daar gebeuren de ongelukken en gaat het fout in het aartsvaderlijk gezin.

Hoe weinig de Schrift van dat apart stellen der kinderen moet hebben, en hoe echt ze toebehoren tot het volk des Heren, dat kan ons ook nog uit iets anders blijken.

De wet des Heren, zoals Mozes die het volk voor zijn heengaan heeft voorgesteld, zal om de zeven jaar gelezen worden in de plaats, die de HERE verkiezen zal. Wat zegt Mozes, als hij het voorschrift daartoe geeft? „Laat de kindertjes maar thuis, dat wordt voor hen toch een te langdurige en te saai geschiedenis“? Och nee!

„Vergadert het volk, de mannen en de vrouwen en de kinderen, en uw vreemdelingen, die in uw poorten zijn, opdat zij horen en opdat zij leren en vrezen de HERE, uw God en waarnemen te doen alle woorden dezer wet, en dat hun kinderen, die het niet geweten hebben, horen en leren te vrezen de HERE, uw God, al de dagen, die gij leeft op het land, naar hetwelk gij heen gaat over de Jordaan om dat te erven“ (Deut. 31:12, 13).

Wanneer Israël in het heilige land is aangekomen en naar Mozes' gebod de wet des Heren tussen Ebal en Gerizim gelezen wordt, dan klinkt de zegen en de vloek des verbonds ook de kleine kinderen in de oren, die daar met hun ouders op Ebal en Gerizim staan opgesteld (Joz. 8:35).

Wanneer eeuwen later Ezra de verbondsbreuk der weergekeerde ballingen, die zich aan vreemde vrouwen verbonden hebben, beweent voor het huis Gods, dan verzamelt zich daar tot hem een zeer grote gemeente van mannen, vrouwen en kinderen (Ezra 10 vs 1). De ouders zeggen niet: „die schapen begrijpen er toch niets van“, of: „het gaat die stumperds niet aan“, ze nemen ze mee, ze zijn er bij, ze horen er bij.

En weer eeuwen later rekent de apostel Paulus er geen ogenblik op, dat de kindertjes wel eens niet aanwezig zouden kunnen zijn, wanneer zijn brief door de engel van Efeze in de gemeentelijke samenkomst zal worden gelezen; „Gij kinderen“, zo schrijft hij, en ik denk, dat heel wat van de kinderkopjes, die onder het lezen van het eerste deel van de brief op vader's en moeder's schouder waren gezakt, ineens zijn opgeschokt. „Gij kinderen“, dat zijn zij.

Ze horen erbij. „Alzowel als de volwassenen in het verbond Gods en in Zijn gemeente begrepen“.

En hoe toornet de HERE, wanneer die, door Hem gegeven, plaats der kinderen wordt aangetast! Als Juda onder leiding van zijn goddeloze koningen zich niet ontziet de kinderen aan de vreselijke Moloch, die kindervraat, en aan andere goden op te offeren, dan komt de HERE in het geweer. „En gij naamt uw zonen en dochteren, die gij Mij hadt gebaard en ge hebt ze hun ten offerspijs gegeven. Was het u niet genoeg zelf te hoereren, dat gij ook nog Mijn zonen slachtet en ze overgaaf om ze voor hen door het vuur te doen doorgaan? (Ez. 16:20, 21; vert. Noordzij). De HERE duldt het niet, dat schennende handen zich vergripen aan het Zijne, en Hij geeft Zijn volk erom aan de volken prijs.

En hoe bestraft de Heiland de discipelen, wanneer ze degenen, die hun kinderen tot de Here Jezus wilden brengen, afweren en ze hard vallen: „Laat af van de kinderkens en verhindert ze niet tot Mij te komen, want dezulken is het koninkrijk der hemelen“. Of die discipelen de kindertjes daar dan buiten wilden sluiten, de plaats der kinderen voor hen nog heel niet zo zeker was? Als deze geschiedenis op zichzelf stond, we zouden het kunnen denken. Maar zo staat het niet. „Toen“, zo lezen we, „werden kinderkens tot Hem gebracht“, d.w.z. vlak na het gesprek over echtschelding en huwelijk, dat uittiep op het raadsele woord over de gesnedenen van geboorte, door verminking of om der wille van het koninkrijk.

De discipelen maakten daaruit op, dat de Heiland van het huwelijk en van het krijgen van kinderen niet zoveel moest hebben. Ze trekken er maar meteen de consequentie uit wanneer die kindertjes worden gebracht: „Weg jullie!“ Maar hoe ze Hem hebben misverstaan, de bestraffing en het Woord des Heren toont het. Het koninkrijk is der kinderen, het komt hun toe; Koningskinderen zijn ze. L. SELLES.

CORRESPONDENTIE.

Volgende maand hopen wij te disponeren over het abonnementsgeld 1 April—30 September 1952.

Abonnees, die er de voorkeur aan geven het verschuldigde bedrag ad f 4.50 per giro te betalen, verzoeken wij vriendelijk, dit vóór 4 April te doen op postrekening 406040 van „De Reformatie“.

Willen degenen, die geabonneerd zijn via de Boekhandel, er aan denken, dat zij niet aan ons, doch aan hun boekhandelaar moeten betalen? DE UITGEVERS.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Het grote kwaad van onze dag is, dat de mensen, ook wel die zich christelijk noemen, de heerlijkste, rijpste vruchten willen plukken en genieten voor gans het leven, terwijl zij de boom verwerpen, aan welke die vruchten alleen kunnen groeien.

Ik las een dezer dagen, nog wel van een calvinistisch geleerde, dat wij het politieke leven niet moeten willen gronden op bijbelteksten. De Schrift zou ons daarvoor niet gegeven zijn.

Zou het toch kwaad kunnen, als wij acht gaven, ook wat ons denken en handelen omtrent het staatsleven betreft, op wat de Schrift zegt? Daar is een der moderne wijzen, die verklaarde: om de staat te verstaan, moeten wij weten wie en wat de mens is.

Zijn zeggen lijkt mij heel redelijk.

Maar wie weet zulks buiten het Woord Gods om? Zo doen wij goed, wat de boom en zijn vrucht betreft, psalm één te lezen. Welgelukzalig de man, die niet wandelt in de raad der goddelozen, wiens lust het is des Heeren wet te overdenken dag en nacht. Want hij zal zijn als een boom geplant aan waterbeken, die zijn vrucht geeft op zijn tijd en welks blad niet afvalt.

Daar hebben wij de boom, die goede vruchten geeft op zijn tijd.

Wat ook zeggen wil, niet maar zo op onze tijd, naar onze wil.

Maar laten wij nu nemen de brief van de apostel Judas, die ons onze tijd kan leren verstaan. Hij gewaagt van mensen, die waterloze wolken zijn, van de winden omgedreven; bomen in het afgaan van de herfst, onvruchtbaar, tweemaal verstorven en ontworteld.

Daar hebben wij ook West-Europa, waar de democratie — waarlijk waterloze wolken en tweemaal verstorven boom — van de wereld een paradijs zal maken. En hoeveel mensen, die zeggen het koninkrijk Gods te zoeken, vergapen zich aan dat vertoon.

Laat ik drie grote vijanden noemen van het huidige volkerenleven. Daar kan nog wel een vierde bij.

Daar is eerst de belofte van het geluk als het enige doel van het menselijk leven. De utilitairiers der vorige eeuw, die er veel van spraken, beperkten zich tot de grootst mogelijke meerderheid.

Men verwaarloost de minderheden, wat bijzonder wreed is.

En handelt dan bijv. van het algemeen belang, en het blijkt, dat het bijzondere, waarop het voor de mensen aankomt, geen grotere vijandin kent dan het algemene. Dat algemene kan maken, dat juist dat bijzondere met gemak wordt verwaarloosd.

En dan wordt de mens wreed als Meffistofeles, die Faust wil troosten over Gretchens val, welke Faust zelf veroorzaakt heeft, door te zeggen: zij is de enige niet.

Welnu — daar is het Atlantisch pact, dat ons een volksleven moet brengen zonder vrees en gebrek. Zo was de belofte.

Zelfs een Churchill, die anders niet vreest de werkelijkheid te doen zien, sprak een dezer dagen nog van een gouden eeuw, die ons zou kunnen wachten.

Gouden eeuwen zijn alleen maar minder gevaarlijk als zij ver in het verleden liggen. Wie ze voor het heden of de naaste toekomst verwacht of wil verwerken, kan op minder nog rekenen dan op klatergoud.

Terecht schreef een dezer dagen een Engelse acteur, dat er geen gevaarlijker politiek ideaal is, dan dit, dat men een volk gelukkig belooft te maken.

Laat ons maar eens letten op de girondijnen, de halfzachte revolutionairen van onze tijd, die veelal de regeringsposten bekleden, en die al de dag bezig zijn het ganse leven gezond te maken, waarbij zij van te voren de beloning reeds in ontvangst willen nemen.

Zij willen de vruchten, heerlijk rijpgeest, maar verwerpen de boom waaraan die vrucht alleen kan groeien; waarachtig geluk zelfs in de grootste nood.

Ik zei al in een vorige brief, dat ons niet als plicht is opgelegd om alles goed en gelukkig te maken. Wij hebben heel eenvoudig, elk voor zijn part, onze heel eenvoudige plicht te doen. Dat is al moeilijk genoeg.

Een mens, die het geluk zoekt, en daar alle dag mee bezig is in het opstellen van allerlei plannen, in diepe bezinning, zoals dat heet op honderden conferenties, liefst op eenzame plekjes der wereld, wil de maatschappij doen gelijken op de man, die al de dag bezig is met zijn gezondheid en daardoor juist ziek wordt.

Ik zat eens in mijn jonge jaren op een stembureau met een even jonge roomse dokter. Nadat honderden papertjes, niet altijd even rein, door mijn handen waren gegaan, en wij daarna een broodje zouden eten, zei ik: laten wij even onze handen gaan wassen.

Toen zei die dokter: och, eet maar eens gerust zo; je moest eens weten hoeveel gevaarlijke dingen je heel zo'n dag inademt. Ik zei: maar dokter, een mens moet toch zorgen voor zijn gezondheid? Wel, antwoordde hij, dat is ook zo, en laat ons daarom heel eenvoudig en strikt leven naar Gods geboden, in de weg des Heeren; daar vaart onze gezondheid het best bij. En voorts op God ons betrouwen stellen.

Hiermee was zeker niet gezegd, dat hij niet wist

van heel secuur de hygiëne te verzorgen, als dit zijn dure plicht was.

Ik was dankbaar voor zijn woord. En het geldt zeker niet minder ook voor het politieke en sociale leven.

De volken, geleid door de politieke gelukzoekers, zijn thans al maar bezig om in dit leven, want verder kijkt men niet, het geluk te bewerken en de plannen daartoe lijken groots en verheven, doch de vrees voor nood en ellende groeit met de dag. Het ene gevaar roept om het andere, de ene teleurstelling rolt over die er direct aan vooraf ging. Naar Groens woord komt alles precies anders uit dan men het zich dacht.

Welnu, als men zijn waarschuwing eens beluisterde en zich niet door allerlei luchtspiegelingen liet begoochelen, maar 't leven ging inrichten naar de werkelijke eis van onze dag, zich ging inspannen tot beperking der begeerten, tot het laten varen van de pret die men elke dag zoekt, zijn kracht zocht in het doen van zijn werkelijke plicht zonder al maar aan zijn z.g.n. rechten te denken, hoe zouden de volken dan weer sterk kunnen worden, wat ook de kracht zou geven tot het weerstaan van die duistere machten, die het geluk beloven te brengen, zo voor als achter het ijzeren gordijn.

Dat mochten alle sociale en politieke hervormers en strevers naar federatie en dergelijke gevaarlijke dingen, hervormers, waarvan de wereld thans overvol is in allerlei machtige organisaties, wel eens bedenken. Men is al maar bezig zich tegen een kwade dag te verzekeren van de wieg tot het graf, maar brengt het leven zo in de war, dat wij geen goeden meer kennen.

Wat mij het meest verschrikt is thans de ontzaglijke pret en het gedurig vermaak, en de geweldige inspanning in het spel, een inspanning, die de arbeid zo best kon gebruiken; een gedurig vermaak, dat de mensen zelfs nagedragen wordt in de huiskamer, zo per radio en televisie.

Wat mij het meest verschrikt is het getuigenis van een vrijzinnig blad, dat de christelijke radio daarin alles overtreft, zodat de wereld met groot genoegen luistert. Het „christelijke“ neemt hier dan de leiding.

Kent ook het christelijk gezin geen ernst meer?

De dominé's vertellen haast elke Zondag, hoe zwaar en gevaarlijk en zorgvol onze dagen zijn. Geloven wij het waarlijk? Of lachen wij over onze bezorgdheden heen? Dat zou heel erg wezen.

De revolutionaire mens is een waterloze wolk, van de winden gedreven; zijn plannen zijn bomen, tweemaal verstorven, wortelloos.

En wat onderscheidt velen dergenen, die zeggen ook naar het Woord des Heeren te willen luisteren?

Ik kom tot de tweede vijand: het perfectionisme. Ja, nu er allerlei wezenlijke nood is en groot gevaar, beelden de mensen zich in, dat zij alles perfect in orde zullen maken. Nooit nog zo gezien. De staat zal nu eens goed worden, en de maatschappij meteen. Om van de kerk, in de oecumene, te zwijgen.

Men zou de werkloosheid bannen, zelfs zo, dat er niemand is die zonder de arbeid is, waarvoor hij 't meest geschikt is, en wat men doet brengt juist de werkloosheid.

Men zal een school bouwen, door vernieuwing; nee maar, dat zal men nog eens zien. De waterloze wolken, die paedagogen en psychologen heten, vertellen er van in boek en blad. Nu eerst heeft men de mens tot in de diepste wortelen van zijn bestaan doorgedrongen. En het onderwijs kweekt niet dan persoonlijkheden, ware mensen, harmonieuze mensen, het leven wordt er nog verleggen mee.

En dat alles terwijl men feitelijk het Woord Gods op zij zet en niet meer luistert naar de vermaning, dat er geen heil zal zijn voor het leven, als daar niet een weer horen komt naar het Woord dat ons alleen kan zeggen wie en wat de mens is.

Ik beroep mij hier maar weer op Groen van Prinsterer, van wie prof. van Niftrik heeft gezegd, dat, als men te zeer naar hem ging luisteren, hij uit zijn partij, de christelijk historische, weg zou lopen. Tot mijn spijt moet ik zeggen, dat hij er niet veel last van zal hebben.

Dit nu daargelaten; Groen waarschuwde altijd weer ernstig tegen het perfectionisme; één stuk menselijke hoogmoed.

En de school zou evenals de maatschappij er niet bij kunnen winnen als zij weer tot die eenvoud terugkeerde, die de boom wil kennen en eren, welke alleen goede vrucht kan geven. En dat is de waarachtige vrees des Heeren, die weet wat er in de mens is, en de weg wil leren uit Gods heilig Woord en de goede belijdenis, waarin de mens alleen zalig wordt voor dit en het eeuwige leven.

Ik kom nu tot de derde vijand, het pacifisme. Maar dat voor een volgende brief.

Met hartelijke groeten en heilbode, uw toegenogen MARNIX.

PERSSCHOUW

„HERENIGING“.....

Ds G. Visée schrijft in Kamper Kerkbode:

In „Kerknieuws“ verzorgt de redacteur van dat blad, de Heer W. C. F. Scheps, een rubriek „De stand van zaken“. Die rubriek dateert van de Haagse synode,

haar
van I
verteg
leden
de sy
men l
leden
eenigc

Even
melde

Ald
gang
de
Da B
Die
waarb
De
betrok
werd.
ontrou
dergel
betrof
Avonco
de ke

Niet
vermeld
weten,
Daar

In
zuster
Door
gaan
advies
de ge

Ik s
Ove
Ove
der B

Het
Aar
afsnij
echter
dighel

Hel
En
Toe
op de
den.

Op
de ge
Int
Burg

En
Ha
ogpen

En
den c
plaats
met d
beloft
zij da

Zoo
gespe
Onl
Wa
Aar
Of

Zoo
tucht
Mei
veran

Aan

Mei
van c
zettin
forme
prijs

He
vonn
den d

An
schuit
daar
des b

zen, i
Dat
in Ez
ten a
droef

smari
godde
zen v

En
derlij
Ja,
De

„Spe

Hier
vorig

Ik
bij vo
„me
ook
kome

Zeke